

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 września 2017r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSO Danuta Poniatowska</i>
Protokolant:	<i>st. sekr. sądowy Beata Dzienis</i>

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 września 2017r. w Suwałkach

sprawy **D. R.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o odsetki

w związku z odwołaniem D. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 26 lipca 2017r. znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję, ustala odpowiedzialność organu rentowego za opóźnienie w wydaniu decyzji o przyznaniu D. R. renty z tytułu niezdolności do pracy i przyznaje jej prawo do wypłaty odsetek za okres opóźnienia od 1 sierpnia 2014r. do 31 lipca 2017r.;

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26.07.2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., powołując się na przepisy ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 1383) i rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 01.02.1999r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustalaniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz.U. nr 12, poz. 104) odmówił D. R. prawa do wypłaty odsetek. Powołując się na art. 118 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wskazał, iż należne świadczenie rentowe zostało jej wypłacone w ustawowym terminie.

W odwołaniu o tej decyzji D. R. domagała się jej zmiany i przyznania prawa wypłaty odsetek od renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy za okres od 01.08.2014r. do dnia 31.07.2017r. Jako podstawę swojego roszczenia podała art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2016r. poz. 963 ze zm.). W tym zakresie powołała się na wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 30.08.2016r., sygn. III AUa 2220/15, który wskazał, że zawarte w art. 85 ust. 1 ustawy systemowej określenie „nie ustalił prawa do świadczenia” oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania, a zatem w tym ostatnim wypadku chodzi o sytuacje, w których organ rentowy, odmawiając przyznania świadczenia, naruszył przepisy prawa

materialnego określające przesłanki nabycia prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego, przy czym dla powstania obowiązku wypłaty odsetek konieczne jest stwierdzenie naruszenia prawa przez organ rentowy prawomocnym wyrokiem sądu zmieniającym decyzję organu rentowego i przyznającym prawo do tego świadczenia. W jej przypadku organ rentowy powinien pozytywnie rozpatrzyć prawo do renty już w postępowaniu nr (...), w którym decyzja odmowna zapadła w dniu 03.10.2014r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

D. R. (ur. (...)) od 14.08.2006r. była uprawniona do okresowej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. W dniu 02.07.2014r. wystąpiła z wnioskiem o ponowne ustalenie prawa do tego świadczenia. Decyzją z dnia 03.10.2014r. organ rentowy odmówił jej przywrócenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres, z uwagi na niestwierdzenie niezdolności do pracy. Wnioskodawczyni złożyła odwołanie do Sądu Okręgowego w Suwałkach – sygn. III U 732/14. Na okoliczność ustalenia, czy wnioskodawczyni jest nadal częściowo niezdolna do pracy, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy sądowych. W pierwszej opinii biegły z zakresu neurologii ustalił u wnioskodawczyni niezdolność do pracy. Na skutek zastrzeżeń organu rentowego drugą opinię wydał biegły z zakresu chirurgii, który nie stwierdził u wnioskodawczyni niezdolności do pracy. Następnie dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu neurologii, który nie stwierdził u odwołującej niezdolności do pracy. Z uwagi na istnienie dwóch różnych opinii biegłych z zakresu neurologii oraz z uwagi na zastrzeżenia odwołującej, Sąd dopuścił dowód z opinii innego, trzeciego biegłego z zakresu neurologii, który stwierdził u wnioskodawczyni istnienie częściowej niezdolności do pracy od momentu ustania prawa do renty. W tych okolicznościach kolejne zastrzeżenia zgłosił organ rentowy, domagając się dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego. Sąd dopuścił dowód z opinii uzupełniającej biegłego z zakresu neurologii, który wraz z biegłą z zakresu medycyny pracy, podtrzymali konkluzje odnośnie istnienia dalszej okresowej niezdolności do pracy. Odpis tej opinii otrzymały obie strony. Organ rentowy nie zgłosił w określonym terminie zastrzeżeń. Na rozprawie w dniu 29.06.2016r. pełnomocnik domagał się przedłużenia terminu do złożenia stanowiska odnośnie treści tej opinii. Wniosek został przez Sąd oddalony, jako zmierzający do nieuzasadnionego wydłużenia postępowania w sprawie.

Należy nadmienić, że postępowanie w sprawie III U 732/14 postanowieniem z dnia 18.06.2016r. zostało połączone ze sprawą III U 746/15 z odwołania D. R. od decyzji organu rentowego z dnia 20.10.2015r. wydanej po rozpoznaniu wniosku z dnia 29.07.2014r., którą odmówił jej ponownie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, wskazując na niestwierdzenie u niej niezdolności do pracy. W sprawie III U 746/15 pierwszą opinię sporządzili biegli z zakresu neurologii, chirurgii i medycyny pracy, uznając wnioskodawczynię częściowo niezdolną do pracy. W wyniku zastrzeżeń organu rentowego biegli wydali opinię uzupełniającą podtrzymując dotychczasowe stanowisko. Kolejne zastrzeżenia organu rentowego spowodowały dopuszczenie dowodu z opinii innego zespołu biegłych, którzy również uznali odwołującą za częściowo niezdolną do pracy. Na rozprawie w dniu 28.06.2016r. pełnomocnik organu rentowego również domagał się wydłużenia terminu do zgłoszenia stanowiska odnośnie tej opinii. Wniosek ten został przez Sąd oddalony

Ostatecznie wyrokiem z dnia 29.06.2016r. Sąd Okręgowy w Suwałkach zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 03.10.2014r. i przyznał D. R. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 1.08.2014r. do dnia 31.12.2016r. i umorzył postępowanie w pozostałym zakresie. Należy nadmienić, że umorzenie postępowania nastąpiło na wniosek odwołującej, która cofnęła odwołanie od decyzji z dnia 20.10.2015r. (sygn. III U 746/15).

Apelacje od tego wyroku złożyły obie strony. Organ rentowy zaskarżył wyrok w całości, natomiast odwołująca w części dotyczącej daty końcowej przyznania prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 09.04.2017r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego o tyle, że prawo do renty przyznał do dnia 28.02.2018r. Apelacja organu rentowego została oddalona.

W dniu 19.04.2017r. organ rentowy złożył wniosek o pisemne uzasadnienie wyroku, który został doręczony w dniu 15.05.2017r. Pismem z dnia 16.05.2017r. organ rentowy wystąpił z wnioskiem o doręczenie prawomocnego wyroku oraz wypożyczenie akt w celu rozważenia możliwości jego wykonania. Odpis prawomocnego wyroku wpłynął do

organu rentowego w dniu 31.05.2017r. W dniu 13.06.2017r. organ rentowy wystąpił do Powiatowego Urzędu Pracy w E. o nadesłanie informacji, czy wnioskodawczyni w okresie od 01.08.2014r. do dnia 31.12.2016r. pobierała zasiłek dla bezrobotnych, a jeżeli tak, to w jakiej wysokości. W dniu 13.06.2017r. wystąpił również do odwołującej z wnioskiem o przedłożenie oświadczeniu o osiąganym przychodzie i aktualnym numerze rachunku bankowego. Decyzją z dnia 30.06.2017r. organ rentowy ustalił prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, zgodnie z prawomocnym wyrokiem.

W dniu 18.07.2017r. odwołująca, na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy systemowej, wystąpiła z wnioskiem o zapłatę odsetek ustawowych za zwłokę w wypłacie należnego świadczenia rentowego, począwszy od dnia 01.08.2014r.

Sąd zważył, co następuje :

Zgodnie z treścią art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 1383) organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. Natomiast w myśl ust. 1a tego artykułu, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Natomiast zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2016r. poz. 963 ze zm.) jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Gdyby ograniczyć analizę działań organu rentowego to tych podejmowanych wyłącznie po uprawomocnieniu się wyroku, to rzeczywiście decyzja o przyznaniu prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy została wydana z zachowaniem 30 dni od wpływu do organu rentowego tego orzeczenia. Natomiast o braku podstaw do ubiegania się o odsetki nie stanowi zmieszczenie się przez organ rentowy w tym terminie. Przesłanką powstania obowiązku organu rentowego do wypłaty odsetek jest opóźnienie Zakładu w ustaleniu prawa do świadczenia pieniężnego lub wypłaty tego świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15.09.2011r. II UK 22/11). Zawarte w art. 85 ust. 1 ustawy systemowej określenie „nie ustalił prawa do świadczenia” oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania (tak Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 09.03.2001r., II UKN 402/00), a zatem w tym ostatnim wypadku chodzi o sytuacje, w których organ rentowy, odmawiając przyznania świadczenia, naruszył przepisy prawa materialnego określające przesłanki nabycia prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego, przy czym dla powstania obowiązku wypłaty odsetek konieczne jest stwierdzenie naruszenia prawa przez organ rentowy prawomocnym wyrokiem sądu zmieniającym decyzję organu rentowego i przyznającym prawo do tego świadczenia. Nie ulega wątpliwości, że przewidziane w art. 85 ust. 1 wyłączenie obowiązku organu rentowego wypłaty odsetek nie jest zależne od wykazania, że organ rentowy nie ponosi winy w powstaniu opóźnienia. Zawarte w tym przepisie określenie „okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności” jest bardziej zbliżone znaczeniowo do używanego w przepisach prawa określenia „przyczyn niezależnych od organu”, co oznacza, że Zakład nie jest obowiązany do wypłaty odsetek nie tylko wtedy, gdy nie ponosi winy w opóźnieniu, lecz także wtedy, gdy opóźnienie w ustaleniu i wypłacie prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego jest skutkiem innych przyczyn niezależnych od ZUS (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07.10.2004r., II UK 485/03).

Analiza czynności podejmowanych przez organ rentowy na przestrzeni całego postępowania toczącego się w sprawie III U 732/14, wskazuje, że to z jego winy doszło to wydłużenia postępowania w sprawie, a w efekcie do opóźnienia

w wypłacie wnioskodawczyni należnego świadczenia. W sytuacji dysponowania opiniami biegłych lekarzy sądowych, którzy w przeważającej ilości ustalili u wnioskodawczyni dalszą częściową niezdolność do pracy, organ rentowy składał konsekwentnie kolejne wnioski o powołanie innych biegłych. Składanie takich wniosków jest uprawnieniem obu stron postępowania, natomiast z uwagi na szczególny charakter postępowań z zakresu ubezpieczeń społecznych nie można pomijać szczególnej roli i możliwości, jakimi dysponuje organ rentowy. Odnosi się to przede wszystkim do posiadania szerokiego zaplecza lekarskiego, w postaci lekarzy orzeczników różnych specjalności. W niniejszej sprawie podstawą niezdolności do pracy stanowiły schorzenia neurologiczne. Przeważająca ilość opinii biegłych lekarzy sądowych z tego zakresu stwierdzała istnienie u odwołującej niezdolności do pracy. Mimo to organ rentowy formułował kolejne wnioski o dopuszczenie dowodu z kolejnych biegłych, jednak ostateczny wynik postępowania jednoznacznie wskazał, że były one nieuzasadnione. Jak wspomniano wyżej, prawem obu stron jest możliwość składania wniosków procesowych, natomiast muszą się one liczyć z ich konsekwencjami.

W przypadku organu rentowego taką konsekwencją jest możliwość zasądzenia odsetek, w sytuacji opóźnienia w ustaleniu prawa do świadczenia z ubezpieczeń społecznych. Do takiej sytuacji doszło w sprawie niniejszej.

Na marginesie należy zaznaczyć, że wyrok Sądu Okręgowego w sprawie III U 732/14 nie zawierał orzeczenia o odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie, nie pozbawiało to jednak odwołującej do ubiegania się o prawo do odsetek (por. uchwałę Sądu najwyższego z dnia 24.03.2011r. sygn. I UZP 2/11).

W związku z powyższym, na podstawie art. 477¹⁴ §2 kpc orzeczono, jak w sentencji.

mt